

REZUMAT

Prin bogățiile sale naturale și poziția geografică, Delta Dunării a jucat întotdeauna un rol economic, politic și strategic de prim ordin. Mult timp presiunea umană a avut caracter conservativ datorită atât modului tradițional de utilizare a resurselor, cât și numărului redus de locuitori.

Primul impact dur a avut loc la sfârșitul secolului trecut, când a fost amenajat pentru navigație canalul Sulina. Tăierea meandrelor și consolidarea malurilor a rupt unitatea deltei și a modificat regimul scurgerii.

Al doilea impact dur a fost declanșat de Grigore Antipa la începutul secolului în vederea creșterii productivității pescăriilor și s-a materializat prin tăierea a zeci de kilometri de canale pentru asigurarea circulației apelor între brațele Dunării și ghioluri.

A treia intervenție de proporții s-a desfășurat în perioada 1950-1970 și a avut ca scop exploatarea stufului. Ca urmare au fost ridicate diguri, au fost tăiate canale noi, au fost construite numeroase stații de pompare pentru controlul nivelului apelor din incintele îndiguite. La gura brațului Sulina digurile care protejează intrarea în canal înaintază cu 250-300 m pe an provocând schimbarea întregului regim litoral. În același timp sunt distruse coloniile de cuibărit ale pelicanilor, cormoranilor și stârcilor, și sunt împușcate sute de mii de păsări. Dacă la începutul secolului erau în deltă cca. 10-15 milioane de păsări, după cel de al doilea război mondial se ajunsese la cca. 7 milioane, iar în anii '70 la cca. 500.000. Este perioada în care activități umane foarte agresive afectează întreaga suprafață a deltei provocând cele mai intense transformări din istoria acesteia.

A patra etapă de artificializare a deltei a avut caracter agricol și s-a desfășurat în anii '80. Atunci au fost îndiguite și desecate marile poldere Sireasa și Pardina, precum și alte 22 incinte cu suprafața totală de 53.505 ha. Alte amenajări cu caracter piscicol sau silvic au impus construcția de noi diguri, astfel încât la sfârșitul anilor '80 suprafața totală îndiguită din interiorul deltei era de 103.385 ha

În planul organizării urbanistice sunt de evidențiat următoarele trăsături:

- **amplasare:** departe de căile de comunicație pentru a nu fi introduse rapid în circuitul turistic perturbator și poluant pentru viața locuitorilor;
- **norme de conviețuire:** se poate face un instructaj pentru viitorii locuitori ai satului, pentru a-și însuși cunoștințele profesionale ecologice;

- **informare**: informatizarea habitatului pentru a prefigura societatea secolului al XXI-lea;
- **problema de administrație**: o bună organizare în distribuirea sarcinilor ce le revin organelor locale, pentru preluarea și urmărirea derulării activităților pe tot teritoriul deltaic;
- **rețele de circulație**: proiectarea rețelilor de circulație se face astfel încât distanțele parcurse motorizat să fie cât mai scurte și impactul cu localitățile să fie cât mai redus;
- **alimentarea cu apă**: nu sunt modele generalizate, dar atât alimentarea individuală, cât și cea colectivă au adepți în rândul proiectanților. Alimentarea cu rețele colective presupune și instalații de canalizare, de tratare a apelor;
- **pădurea**: din punct de vedere al spațiului verde, conceptul actual de dezvoltare în Europa este cel al pădurii conform căruia densitatea copacilor și structura acestora din localități aparțin mai degrabă domeniului forestier decât spațiilor verzi sau zonelor de agrement;
- **deșeurile solide**: global, societatea noastră produce miliarde de tone de deșeuri sub formă de produse industriale, obiecte vechi și uzate, materiale de ambalaj. Schemele de tratare și depozitare vor fi probabil cele ale așezărilor urbane;
- **școli**: programele de învățământ trebuie să reflecte noile adaptări la condițiile de habitat ecologic;
- **arhitectura**: arhitectura habitatului va fi influențată de specificul local și de materialele folosite astfel încât locuirea să fie confortabilă. Îmbinarea elementelor de conformare rurală și urbană cu tradiția locală și principiile ecologice formează cheia proiectării construcțiilor în habitatul deltaic. Elementele durabile din construcția locală vor fi preluate pornindu-se de la ideea că locuința tradițională specifică așezărilor rurale nu s-a construit după planurile unor proiectanți, ci ea a fost construită de meșterii locali.
- **structura locuințelor**: locuințele să fie gândite și proiectate după principiul unei locuiri a trei generații (copii, părinți, bunici) ceea ce reflectă viața în familie, educație între generații, economie de resurse.

La proiectarea generală trebuie stabilite cu atenție legăturile între urbanizarea habitatului deltaic, cu cerințele unei dezvoltări durabile și ecotehnice. Se propune reproiectarea așezărilor din Delta Dunării ținându-se cont de anumite criterii:

- preluarea din tradiție a tot ce este pozitiv din punct de vedere al arhitecturii, al orientării spațiului de locuit și al organizării gospodăriei în mod eficient;
- identificarea a tot ce este incompatibil cu protecția mediului înconjurător;
- promovarea unor materiale de construcții noi care să ajute la durabilitatea așezărilor, rezistente în fața apelor, prezentarea unui grad de confort cât mai apropiat de cel occidental;
- găsirea surselor de alimentare cu energie mai ales cu energie electrică a localităților prin folosirea unor surse neconvenționale de tipul energiilor eoliene, solare, biogaz și să nu fie neglijată energia din mediul apos;
- dependența localității din punct de vedere economic, punându-se accentul pe resursele locale;
- se va încerca gândirea unor construcții multifuncționale care să adăpostească activități de învățământ, cultură, administrație, servicii diverse.

De-a lungul timpurilor constructorii și arhitecții au considerat situl și consecințele sensibile la climat ca pe ceva firesc. Calitatea estetică se poate înfăptui utilizând mijloace simple, mai naturale și mai sustenabile. Programele de construcții trebuie să pună accentul pe materialele locale, pe soluțiile eficiente energetic, pe materialele care nu dăunează sănătății și mediului, precum și pe tehnologiile cu utilizarea de muncă manuală, care să ofere de lucru cât mai multor oameni. Pentru reducerea migrației spre orașele mari, guvernul trebuie să îmbunătățească condițiile de trai din zonele rurale și să reducă diferențele între sat și oraș. Este important ca așezările să fie construite în astfel de amplasamente, după astfel de modele și cu astfel de materiale, încât să fie redus riscul pagubelor provocate de dezastre naturale cum sunt: furtunile, inundațiile, cutremurele și alunecările de teren. Trebuie avut grijă ca terenurile să fie folosite în modalități care asigură cele mai mari beneficii durabile. Calea pentru minimizarea conflictelor și realizarea celor mai eficiente compromisuri și opțiuni este de a lega dezvoltarea socială și economică, de protecția și ameliorarea mediului. Trebuie să ținem seama de zonele protejate, de drepturile proprietății private și de cele ale populațiilor indigene și alte altor comunități locale (lipovenii).